

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Cuvântarea

rostită de P. S. S. Episcopul Andrei la deschiderea Adunării
Eparhiale din 1940

Hristos a înviat!

Domnilor Deputați,

Decretul lege Nr. 3998 din 7 Ncembrie 1939, prin care s'a înființat Episcopia Timișoarei, a creiat o situație nouă și pentru Eparhia istorică a Aradului, Ienopolei și Halmagiului;

Teritoriul Eparhiei noastre reducându-se prin această aproape la jumătate, s'a ivit necesitatea de a se face o nouă arondare a circumscripțiilor electorale pentru teritoriul rămas, și a reconstitui Adunarea Eparhială.

Alegerea D-Voastre, Domnilor deputați, precum și actuața constituire a Adunării Eparhiale, sunt deci o urmare a articolului VI din menționatul Decret-lege.

Când, cu bucurie salut această sesiune a Adunării noastre Eparhiale, alături de vechii ei membri, și înțelepți sfetnici ai Noștri din trecut, cu părintească dragoste întimpin în mijlocul nostru pe nou-aleșii și îndeosebi tinerii membri, cari acum își fac pentru întâia dată intrarea în această înaltă corporație a Eparhiei noastre. Din experiența celor vechi și râvna celor tineri pentru cele sfinte, se va perpetua în istorica noastră Eparhie tradiția cea bună de a sluji cu toții Biserica neamului, cu gândul, cu sfatul și cu fapta.

Pe lângă cinstea de care V'ați învrednicit ca delegați ai clerului și ai poporului, de sigur veți simți, Domnilor deputați, și răspunderea pe care o veți împărtăși de acum cu Noi, pentru păstrarea și sporirea bunurilor spirituale, ale căror depozitară este Biserica neamului.

Fie ca această moștenire sfântă s'o trecem nealterată prin vicisitudinile vremii,

înfrățindu-ne dragostea și cinstea pentru cele sfinte. Cu cât mai mulți vor fi stâlpii vii pe care se reazimă Biserica, cu atât mai binefăcătoare va fi și rodnicia ei.

Domnilor Deputați,

Intrunirea noastră din acest an este lipsită de seninătate și calmul, ce ofereau altădată cadrul sufletesc pentru Adunările noastre eparhiale. Dela Adunarea Eparhială din anul trecut și pân'acum, sufletul omenesc trece printr'un sbucium nemai cunoscut. Nu este vorba de epoci agitate intermitente, ci de o perpetuă neliniște ce s'a așezat, ca un coșmar, peste pacea sufletelor. Zângănitul de arme, din depărtarea celor doi ani din urmă, s'a tot apropiat de noi, încât de 9 luni de zile vechiul nostru continent trăește iarăși sub zodia armelor ucigătoare și a sângelui omenesc ce îngroasă pământul. Uraganul pustiitor, deocamdată, îl vedem departe de hotarele țării, dar, ca orice foc ce împrăștie scânteile în bătaia vântului, el se poate apropia, ca mâine, și de noi. Deaceea îngrijorarea apasă și inima noastră. Iubirea de țară, conștiința drepturilor noastre, precum și simțul de datorie, inspiră actele de jertfă cu care suntem gata a întimpina ziua de mâine.

În această vreme de grea încercare rolul Bisericii, ca a unei instituții divine ce stă deasupra vremurilor, este greu dar și mare. Cu torța adevărului evanghelic ridicată deasupra vânturilor, ea luminează în întunec, înarmează sufletele cu virtutea răbdării și călește încrederea în viitor.

Ca stâlpi vii ai Bisericii, e nevoie să ne lămurim întâi pe noi înșine, Domnilor deputați, asupra tâlcului vremii de azi, pentruca în vârtejul evenimentelor să avem punctul clar de orientare.

Suntem în plină istorie și trăim nu numai în vremea când cutremurele sîngur scoarța bătrînelui pămînt — fapt ce ne lasă oarecum nepăsători — ci resimțim mai ales cutremurul ce bîntue în suflet. Am putea spune că ne aflăm la o răscruce a veacurilor. În actuala încleștare de forțe nu ajunge să vedem numai urmele păcătoșeniei omenști sau roadele urei neîblînzite. Ochii vizionarului vîd, desigur, ceva mult mai înfricoșat. Este intervenția mîinii Creatorului în lumea zidită de El. Sunt rare epocile în istorie cînd se petrec răsturnări fundamentale ca cele de azi. Creatorul, care a făcut toate din iubire, și care însuși „este iubire“ (I. Ioan. 4 v. 16) răscolește azi adînc sufletele pentru a reapeza la loc legile eterne ale firii. În marea turburare a sufletelor trebuie să vedem, mai mult decît în efectele armelor ucigătoare, mîna lui Dumnezeu în lumea desechilibrată de om.

Noi știm că nimic nu se petrece fără știrea Aceluia, care stă strajă neadormită la cîrma destinului omenesc. Este deci nefiresc de a căuta deslegarea tainei fără gîndul la Dumnezeu.

Mai știm că Dumnezeu muștră și încearcă, deși El „este iubire“. Este o taină a paternității de a ști echilibră dragostea cu pedeapsa. Dumnezeu este drept și El nu încearcă peste puteri, ci deodată cu încercarea face și alvie ispitei. (I. Cor. 10 v. 13).

În acest proces de purificare a sufletelor ce se petrece acum pe arena largă a lumii, în vîzul tuturor, biruitor ese numai acel popor care își dă seama deosebirea mare dintre bunurile cele trecătoare și cele veșnice, iar în lumina acestei experiențe își va fi verificat scăderile și căile de urmat. Acela va eși, ca aurul, lămurit din foc.

Cuvîntul lui Dumnezeu devine cuvînt proorocesc în astfel de vremuri. „Avem astfel întărirea cuvîntului proorocesc, — zice sf. ap. Petru — la care bine faceți luînd aminte, ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos, pînă cînd se va lumina de ziuă și luceafărul va răsări în inimile voastre“ (II. Petru 1 v. 29).

În istoria ce se scrie sub ochii noștri, țara noastră, deși neîncleștată în războiul sîngeros, scrie pagini luminoase prin virtuțile sale, pe care le pecetluiește cu răbdarea sa plină de încredere în viitor, știind că marile biruințe nu se dau numai cu armele. România, cu rostul său lămurit,

țintă cu ochii la idealul păcii și al dreptății, birue vremile turburi, fiindcă ea luptă cu sufletul credincios, iar veșnicia este spațiul trăirii în Dumnezeu.

Umbra și întunericul din afară se prefac în lumină dacă întoarcem privirea înlăuntrul țării noastre, unde pulsează ritmul nou al Renașterii naționale, care este întoarcerea la bunele tradiții creștine și reînfrînarea în solul strămoșesc.

N'a fost oare o lucrare a mîinii lui Dumnezeu faptul de a opri țara tocmai la timp de pe povârniș și a o aduna în mînunchiu, pentru a întîmpina cu sufletul întreg evenimentele ce erau să vină? N'a răsărit oare deasupra țării noastre luceafărul mîntuirii, ce împrăștie bezna, încă de acum 2 ani? Nu simțim noi oare o mare încredere în viitor tocmai pentru faptul că știm la cîrma țării mîna tare și mintea înțeleaptă a unui cîrmuitor iscusit?

România își desăvârșește virtuțile strămoșești în actuala încercare, cu ochii ațintiți la cer. Biserica se roagă și binecuvîntează zorii Renașterii naționale. Acesta este luminișul ce ne dă orientare la răscruce.

Suntem datori să înregistrăm pe pagina de lumină a anului 1939, sporul de patrimoniu al Bisericii strămoșești, realizat prin înființarea Episcopiei de Timișoara. La o răscruce a vremii, înțelepciunea Majestății Sale Regelui Carol II, salvator de țară, a zidit un bastion nou al veșniciei la hotarul de Vest al țării. Aceeași înaltă înțelegere pentru rostul bunurilor spirituale, garanție a nemuririi neamului, a prezidat și această ctitorie regală, care inspiră și noua suflare de viață a țării.

„Părțile anexate din Banatul-Timișan“ au fost date în grija Episcopiei Aradului prin diploma împăratului Francisc Iosif din 8 Iulie 1865. Timp de 75 ani acești Episcopi și-au extins grija părintească asupra acestor părți anexate. Zestrea primită în 1865 a sporit în toată privința, iar astăzi cînd din titulatura Episcopiei Aradului, Ienopolei și Halmagiului dispărea adausul „și al părților anexate din Banatul-Timișan“ conștiința Noastră este împăcată că prin renunțarea de bunăvoie la jumătatea Eparhiei situată de a stînga Mureșului, am putut ajuta înființarea Episcopiei Timișoarei, căreia Dumnezeu părinților noștri să-i hărăzească viață înfloritoare și bogată în daruri duhovnicești.

Domnilor Deputați,

Vremea necruțătoare a mai luat dela noi un tribut, răbind rândul veteranilor deputați eparhiali prin adormirea fericitului în Domnul protopop Traian Vațianu al Aradului, care la scurt timp după ce s'a retras la pensie, a plecat dintre cei vii. Dacă mai alăturăm la dânsul și pe Iosif Moldovan, decurând decedat și el, ne dăm seama că cei doi stâlpi de pe vremuri ai bisericii catedrale din Arad, preotul și învățătorul confesional, cari au știut să crească o generație de credincioși, legați de Biserică, ne-au părăsit. Păstrându-le cu pietate amintirea, să rugăm pe Tatăl ceresc să-i odihnească cu cei aleși ai Săi.

Lucrările Adunării Eparhiale

Duminecă în 26 Maiu 1940, cu prilejul deschiderii Adunării eparhiale, Aradul a îmbrăcat haină de sărbătoare. Aleșii clerului și ai poporului se îndreaptă spre Catedrală unde la ora 10 se începe slujba Liturghiei solemne, servită de P. S. S. Episcopul Andrei, împreună cu cinci protopopi, trei preoți și doi diaconi. A predicat pâr. V. Mihuțiu, talmăcind versul Evangheliei: „Duh este Dumnezeu și cel ce i se închină se cade să i se închine cu duhul și cu adevărul“.

Înainte de „Fie numele Domnului“... s'a făcut invocarea Duhului Sfânt și stropirea credincioșilor cu aghiasmă.

Deschiderea festivă a Adunării s'a inaugurat după obicei, în sala festivă a Academiei Teologice, prin cuvântarea înțeleaptă, pătrunzătoare de suflet și înălțătoare a P. S. S. Episcopului Andrei (e publicată în fruntea revistei).

După citirea apelului nominal de către P. C. S. pâr. Dr. N. Popovici rectorul Academiei Teologice și secretarul Adunării eparhiale, deputații își depun pe birou mandatele, pentru a se verifica de către comisiunile numite în acest scop.

În ședința de după amiază s'a făcut verificarea mandatelor — nu a fost nici o contestație, s'au ales comisiunile încredințate să studieze rapoartele Ven. Consiliu Eparhial și să facă asupra lor convenitele referade în fața Adunării. Se procedează apoi la alegerile reprezentanților Eparhiei în Congresul Național Bisericesc, a consilierilor activi și onorari din cler și mireni în Ven. Consiliu Eparhial.

PP. CC. prot. Traian Cibian la secția administrativă-bisericească și prot. Caius Turicu la secția culturală, după anul de probă, au fost definitivați prin aclamație. Celelalte alegeri s'au făcut prin vot secret, cu următorul rezultat:

Au fost aleși *reprezentanții Eparhiei în Congresul Național Bisericesc*, din cler: Procopiu Givulescu protopop în Radna și prot. Dr. Nicolae Popovici rectorul Academiei Teologice; mireni: Dr. Mihai Mărcuș censor la Banca Națională, Dr.

Din rapoartele ce Vi-se vor prezenta, veți putea constata cu deamănuntul, Domnilor deputați, cele realizate în această de Dumnezeu păzită eparhie, în anul 1939, precum și cele ce se mai recer pentru bunul mers. Chibzuiți cu dragoste pentru Biserică asupra lor și veniți-Ne în ajutor cu luminile D-Voastre.

Implorând harul lui Dumnezeu asupra lucrărilor noastre, pentru ca ele să fie izvorâte din acelaș gând și aceeaș simțire, și încununete de succes, declar sesiunea ordinară a Adunării Eparhiale din acest an, deschisă.

Sever Ispravnic — senior, Dr. Cornel Iancu, Dr. Iustin Marșieu, toți trei avocați în Arad.

Consilierii onorifici ai Consiliului eparhial în secția adm. bisericească din cler, ordinari: Procopiu Givulescu, Dr. Nicolae Popovici, Aurel Adamovici protopop în Șiria, Mihai Cosma prot. în Ineu, Florea Codreanu prot. în Arad; *supleanți:* Petru Marșieu prot. în Chișineu-Criș, Ioan Popescu preot în Pecica, pr. Dr. Petru Dehelean profesor la Academia Teologică.

În secția culturală, din cler, ordinari: pr. Dr. Ilarion V. Felea profesor la Acad. Teol.; mireni: Ascania Crișan directorul liceului „M. Nicoară“, Dr. Eugen Beleş notar public în Arad, Dr. Cornel Radu directorul spitalului de copii din Arad, Vintilă Popescu prof. la Acad. Teol.; *supleanți:* Ștefan Lungu protopop în Buteni, Dr. Romulus Coțioiu avocat în Arad, Dr. Caius Lapa directorul școlii normale „D. Tichindeal“ din Arad.

În secția economică, din cler, ordinari: Viorel Mihuțiu preot în Arad; mireni: Dr. Cornel Iancu jurisconsultul Ven. Consiliu Eparhial, Dr. Iustin Marșieu avocat în Arad, Dr. Mihai Mărcuș, gen. Alexandru Vlad primarul Municipiului Arad; *supleanți:* Ioan Ardelean preot în Arad-Micălaca; mireni: Dr. Sever Ispravnic sen. și Dr. Gheorghe Sârbu avocați în Arad.

După rezultatul alegerii P. S. S. Episcopul Andrei și-a dat asentimentul și a împărtășit noilor aleși binecuvântarea arhierască pentru a-și îndeplini sarcina cu vrednicie.

În seara zilei, P. Sfinția Sa și dnii deputați eparhiali au participat la festivalul pregătit în onoarea lor de stolul Școlii Normale și a Liceului Comercial de fete din Arad în sala Palatului Cultural (despre sărbare vezi raportul dela Informațiuni).

Ziua a doua a Adunării a fost consacrată debaterii rapoartelor Ven. Consiliu Eparhial.

Raportul general cuprinde o scurtă înregistrare a evenimentelor anului trecut și a rolului Bisericii în fața lor, darea de seamă despre în-

ființarea Episcopiei Timișoarei și despărțirea ei de Arad, dezideratul de a se întregi Episcopia Aradului cu 6 protopopiate din jud. Hunedoara în locul celor 7 cedate Episcopiei Timișorene. Cererea aceasta deși a întâmpinat la vremea sa o „rezistență neașteptată“ a rămas viitorului spre dreaptă rezolvire.

Adunarea eparhială consideră refuzul de a se ceda Episcopiei Aradului protopopiatele Zărand, Băița, Dobra, Ilia, Deva și Orăștie numai de vremelnice și își susține dreptul și datorita ca la timpul potrivit să-și reclame aceste protopopiate cari atât geografic cât și administrativ în chip firesc se cuvine să aparțină Eparhiei Aradului.

În starea actuală Episcopia Aradului are 8 protopopiate în țară, protopopiatul Sarcia din Jugoslavia cu 6 comune și cele 9 parohii din Ungaria, în total cu vreo 275.000 suflete. Un punct de onoare pentru Episcopia Aradului constituie nu numai cedarea teritorului bănățean prin care s'a putut înfăptui Episcopia Timișoarei, ci și condițiile în care s'a făcut alegerea și constituirea Adunării eparhiale, în cadrele căreia nu s'au mai admis membri francmasoni, necununați și din căsătorii mixte sau sectare. Astfel membri Adunării fiind aleși după principii selective aplicate prima oră în Eparhia Aradului, „constitue elita credincioșilor noștri“. O nouă delimitare a protopopiatelor, pentru a se înființa noi centre protopopești la Pecica, Săvârșin și Cermeiu, se va face în viitor, când vremuri mai bune vor favoriza înfăptuirea planului. Agendele și actele interne ale Ven. Consiliu Eparhial s'au rezolvit în ședințe și pe cale prezidială. S'au ținut în total 3 ședințe plenare, 14 secția adm. bisericească, 5 secția culturală și 10 secția economică, — iar numărul actelor rezolvite au fost 153 la secretariat, 3033 la secția adm. bisericească. 539 la secția culturală și 4267 la secția economică.

Referatul acestui raport a fost dl Dr. C. Iancu.

Raportul secției adm. bisericești cuprinde o bogăție de date importante din înfăptuirile anului 1939. Așa, se face amintire de pastoralele P.S.S. Episcopului Andrei pentru liniștirea spiritelor și împlinirea datorțiilor către patrie, armată și populația nevoiașă, tipărirea *Răspunsurilor liturgice*, *Acatistului* și *Paraclisului* din inițiativa și cu binecuvântarea P. S. S. Episcopului Andrei, reglementarea funcționării Oastei Domnului, curățirea și înfrumusețarea cimitirelor. Îmbucurătoare sunt cifrele care ne arată că: numărul credincioșilor din Eparhie a crescut ca 1752 suflete dintre cari 484 sunt venite la ortodoxie prin convertire, numărul celor spovediți și cuminecați a întrecut pe cel din anul precedent cu 4214, al părechilor cununate cu 151, iar a concubinilor a scăzut cu 593 părechi. S'au terminat 2 biserici, au început să se zidească 6 și s'au renovat 15; s'au declarat parohii matte 36 filii, s'au înființat 13 parohii noi în comunele minoritare dintre cari 6 au fost recunoscute de Minister, s'a înființat parohia a doua în 3 comune și a treia într-o comună. *În total s'au înființat 53 parohii noi.* Preoți au rostit 16.251 predici, cu 2532 mai multe ca în anul precedent și au dezvoltat o intensă lucrare misionară și culturală prin catehizație, premilitărie și stăjerie,

pe lângă contribuția salarului de o zi din luna Iulie 1939 și mai târziu prin subscrierea salarului pe o lună pentru înzestrarea armatei. Episcopia susține o școală de vagabonzi, întreține gratuit pe toți studenții Academiei Teologice și se îngrijește ca fiecare student să primească gratuit câte o reverendă. P. S. S. Episcopul Andrei pe lângă repararea și sfințirea Catedralei din Arad, a mai sfințit 4 biserici și a făcut vizitații canonice în 27 parohii. S'au cumpărat două case parohiale, așa în cât în Eparhia Aradului sunt astăzi 138 case parohiale. S'au desfășurat 164 căsătorii bisericești, s'au primit danii dela particulari în valoare de 880.880 lei și dela autorități 1.572.551, — în total 2.453.453 lei. S'au ivit 9 cazuri disciplinare, terminate: 1 prin caterisire, 2 prin transferare și 6 cu alte pedepse. Avem în total 259 parohii matte și 53 filii, în total 312, — dintre cari 91 fără sessii de 32 jug. Sunt în Episcopie 200 oficii parohiale și 8 protopopești, parohii sistemizate 259 (5 urbane, 254 rurale), 208 biserici, 15 paraclise, cu 248 preoți în funcție și 23 pensionari și în disponibilitate. S'au născut și botezat 7.300 suflete, s'au convertit la ortodoxie 484, au imigrat 2690; au murit 6799, au trecut la alte confesiuni 154, au emigrat 2193, s'au cununat 1775 cu ambi miri ortodocși, 16 cu mire străin și 12 cu mireasă străină; s'au cuminecat 59.012. S'a hotărât: a se interveni pentru obligativitatea căsătoriei religioase, venitul sesiilor reduse să se folosească la zidirea caselor parohiale și pentru rebonificarea preoților fără sesiuni parohiale; niciun preot nu va folosi mai multe de 32 jug.; birul parohial se menține și pentru a i se ușura încasarea, cât și pentru a se da ajutoare, împrumuturi nevoiașilor și venite bisericii să se înființeze pe sate fondul bucatelor după modelul celor existente. În ce privește vânzarea scaunelor, după o amplă discuție în cotractoriu s'a decis ca problema să se transpună Ven. Consiliu spre deliberare.

Referatul raportului a fost Dr. C. Luțai.

Raportul secției culturale, după o frumoasă introducere privitoare la renașterea religioasă și națională a României, se ocupă cu problema școlilor profesionale, cu catehizația și cu activitatea misionară din Eparhie. S'a hotărât ca Duminica Ortodoxiei să se sărbeze în viitor după un plan unitar pe toată Eparhia, cu festivaluri în cadrul cărora se vor trimite din centru conferențieri cel puțin pentru sediile protopopești; societățile caritative, F. O. R., și Asociația clerului „Andrei Șaguna“ — secțiile eparhiale să-și continue reorganizate, cu mai mult spor, activitatea; să se intensifice lucrarea pentru a desvâța copiii și oamenii maturi dela obiceiul urât și prea popular al vorbelor murdare și al înjurăturilor, și cea pentru propaganda culturală prin aparate de proiecție și filme religioase, după modelul celor întrebuintate de unele din școlile județului Arad; să organizeze treptat colportajul la sate și mai ales răspândirea icoanelor ortodoxe pentru podoaba caselor, și să se continue lucrările pentru organizarea bibliotecii eparhiale, pentru desgroparea arhivei, scrierea monografiei și publicarea șematismului Episcopiei Aradului.

Referatul raportului a fost dl director Ascaniu Crișan.

Raportul secției economice cuprinde datele privitoare la averile eparhiale, bugete, conturi de gestiune, fonduri și fundațiuni, etc. Se remarcă în deosebi că în a. 1939 s'au dat burse și ajutoare în suma de 1.197.472 lei, iar pentru înzestrarea armatei Eparhia Aradului (P. S. S. Episcopul Andrei, Ven. Cons. Eparhial, profesorii, preoții, funcționarii și parohiile) au iscălit 3.873.100 lei. Intre hotărârile aduse în legătură cu acest raport se numără: amortizarea și revalorizarea rentelor și averilor eparhiale după prețul lor de pe piață, desființarea adunării și a comisiei de control a fondului ep. preoțesc, deoarece astăzi nu mai au nicio bază juridică și reclamă cheltueli prea mari.

Referentul acestui raport a fost pâr. prot. Petru Marșieu.

Raportul comisiei de control prezentat de dl Dr. Iustin Marșieu este luat cu aprobare la cunoștință. Deasemenea și *rapoartele comisiei de organizare și validare* prezentate de dl Dr. Cornel Iancu privitoare la alegerile eparhiale, arondarea și reorganizarea Episcopiei, avansarea funcționarilor eparhiali — de 20 ani neînaintați în grad — salarizarea clerului și a funcționarilor biroului protopopesic, situația Academii Teologice — vechi deziderare care își așteaptă o rezolvare mulțumitoare.

Ordinea de zi fiind terminată dl înv. pens. D. Boariu își tâlmăcește bucuria pentru punerea din nou în aplicare a pedagogiei școlilor confesionale prin străjerie, premilitărie, F. O. R., Societatea Ortodoxă, etc.

De încheiere P. S. S. Părintele Episcop mulțumește comisiunilor pentru lucrările lor atât de temeinic întocmite, cu propuneri practice și folositoare, într'un interval de timp atât de scurt. În aceasta, a 5-a Adunare, prezidată de P. Sfinția Sa, deși sunt mulți membri noi, totuși dubul înțelegerii nu ne-a părăsit niciun moment. Suntem în nota tradiției bisericesti, a regionalismului, care pentru noi nu este o intoleranță, ci o tradiție sacră de conservare a valorilor spirituale. Noi am trăit în și prin Biserică. Au fost vremuri când n'am avut nici Stat, nici armată, când toată ființa noastră ne-am păstrat-o prin Biserică. Tradiția aceasta noi suntem dator să o păstrăm. Căci dacă suntem mulțumiți pentru trecutul, ochii noștri trebuie îndreptați spre viitor. Ținta aceasta o vedem tot prin prisma tradiției. Avem de realizat un program de ordin duhovnicesc. Ce am făcut până acum este abia începutul începuturilor, abia o mică desfășurare de aripi. Avem în urmă socotelile încheiate, dar avem în față viața spirituală, opera renașterii la care sunt chemați să conlucreze și membri Adunării eparhiale. Să rugăm pe bunul Dumnezeu să ne ferescă de zguduirii, să binecuvinteze munca Adunării eparhiale și să ne ajute să o putem continua și în viitor.

Dl Dr. C. Radu exprimă P. Sfinției Sale în

numele Adunării omagiile de recunoștință ale membrilor ei, pentru munca și râvna depusă în conducerea Eparhiei. Avem norocul că în vremuri grele și tulburi Eparhia Aradului este condusă de mâni sigure. D-sa urează P. Sf. Sale sănătate și ani îndelungați pentru binele și fericirea Episcopiei.

Menționăm că în amândouă zilele, membri Adunării eparhiale, în două grupe de câte 30, au fost la prânz invitații P. Sfinției Sale Episcopului Andrei, la reședință.

Raporturile mai pe larg ale ședințelor se vor publica în „Actele și desbaterile Adunării“.

Rostul rugăciunilor pentru Rege

La 8 Iunie a fiecărui an, în toată țara se fac rugăciuni în chip deosebit pentru Rege. Milioane de inimi se înalță cu gândul spre ceruri, cerând mila și ajutorul Tatălui ceresc asupra Regelui. În bisericile noastre se fac astfel de rugăciuni la toate slujbele, fie că ar fi obștești, fie că ar fi pentru singuratici.

Intrebatu-v'ați vreodată, de ce ne rugăm pentru Rege până și la cununia oricărei perechi, și la sfințirea oricărei case?

Iată rostul tainic și măreț al rugăciunilor pentru Rege.

Sfânta Scriptură ne spune, că după trei săptămâni de post și de rugăciuni, proorocul Daniil a avut o vedenie pe malul Tigrului. Înaintea lui a stat un om în veșminte de în, incins cu aur, cu trupul ca hrisolitul, cu fața ca fulgerul și cuvintele lui ca vuetul unei mulțimi. Era ingerul Gavriil, care i-a grăit așa: „Cuvintele rugăciunii tale au fost auzite. Ingerul Persiei mi-a stat împotriva douăzeci și una de zile la împăratul Perșilor. Dar nu te teme. Acum mă voi întoarce să fac război cu ingerul Persiei“.

E în gândirea și în credința noastră, că fiecare om are un inger bun care-l păzește. În aceeaș vreme un inger rău umblă să fure gândul bun, să dea un gând rău, vorbă rea, să indemne pe om la fapte rele.

Din ce este slujba cuiva mai înaltă, din ce-i sunt gândurile și grijile mai multe, din ce și lupta duhurilor bune cu cele rele sunt mai aprige. Iar în preajma celor rânduiți să domnească și să conducă țări și popoare, duhurile bune și rele se războiesc, cum se războiesc armatele în preajma marilor cetăți. Cele bune vor să-i îndrepte, ca ingerul Gavriil pe împăratul Persiei, spre bine, sau cum zice Sfântul Vasile cel Mare, să insuffle în inimile lor cele bune pentru Biserică și pentru tot poporul. Cele rele vor să-i abată din calea cea dreaptă, vor să le insuffle gânduri rele și nelegiuiri.

Proorocul Daniil, cu postul și cu rugăciunile sale de trei săptămâni, a mijlocit la Tatăl ceresc, ca la sfâr-

șitul celor trei săptămâni ingerul cel bun să însuflece cele bune împăratului Perșilor pentru poporul său rob.

Sfântul apostol Pavel porunca creștinilor din vremea sa să se roage pentru împăratul, cu toate că împăratul era păgân. Creștinii din toate vremile au făcut rugăciuni pentru împărații și pentru cărmuitorii țarilor, chiar când acei împărați și cărmuitori prigoneau pe creștini. Cum n'ar fi făcut rugăciuni pentru împărații și pentru cărmuitorii buni și cu dreaptă credință? Porunca bisericească este: Să ne rugăm pentru conducătorii și mai marii noștri.

Bunul Dumnezeu a rânduit în fruntea țării noastre un Rege botezat și crescut în dreapta credință, încununat cu arma adevărului și a bunei voințe pentru popor și pentru toate stările fiilor acestei țări. Să cuprindem și azi și zi de zi în rugăciunile noastre pe M. Sa Regele Carol al II-lea, ca pe un părinte purtător de grije al țării întregi. Din tot sufletul și din tot cugetul să cerem, ca Dumnezeu să-i întărească stăpânirea, să-i supună pe cei ce doresc războaie, să-i dăruiască adâncă și stătătoare pace, să-i rânduiască inger bun apărător și să-l păzească intru mulți și fericiți ani.

F. C.

Ideea religioasă rusă

(După N. Berdiaef)

IV.

Ontologismul și realismul ontologic sunt proprii conștiinței și ideei religioase ruse. Destinul tragic al civilizației moderne este în despărțirea surselor vieții, în neputința de a se înălța până la un ontologism, care să străbată toate sferile. În partea de conducere a lumii europene, credința în posibilitatea unei strămutări a energiei divine în această lume *e sleită*; tot așa și credința în influența directă, în puterile divine asupra vieții omului și a umanității. O concepție dualistă predomină în ceea ce privește legătura între lume și Dumnezeu, între lumea aceasta de aci și Dumnezeu. Această lume există prin sine și raportul său cu cealaltă lume nu este conceput, decât sub formă de simbolism idealist, care trebuie distins de simbolismul realist.

Ortodoxia este înainte de toate ontologică. Ontologismul a slăbit în creștinismul occidental în urma sbuciumatelor schimbări ale istoriei și ale înaltei culturi intelectuale. Ortodoxia crede statornic în posibilitatea strămutării energiei divine în viața lumii și a umanității. Ortodoxia, mai mult decât catolicismul, delimitează cele două lumi; ea n'admite deloc trecerea caracterelor lumii pământești în împărăția cerească și 'n Biserică, dar ea n'admite cu atât mai puțin dualismul între lumea aceasta și Dumnezeu. Legăturile între Dumnezeu și lume, și raporturile reale între cele două lumi sunt posibile. Un simbolism realist și nu idealist, este propriu ortodoxiei. De aceea ideea de autoritate externă, este streină ortodoxiei. O autoritate externă și formală presupune o lipsă de continuitate între cele două lumi, o desfacere a izvoarelor vieții, o îndoire

asupra omului și a lumii. Conștiința ideală a ortodoxiei ruse recunoaște autoritatea interioară a ființei divine, care lucrează asupra noastră. Energia divină care se manifestă asupra noastră, are o autoritate ontologică și nu juridică și raționalistă. Criteriul adevărului religios se află în experiența spirituală, care conduce la o conexiune cu viața reală, cerească, divină. Dumnezeu însuși prin puterea Sa și darurile gârției Sale stabilește o diferență între adevăr și minciună. În termeni filosofici vasăzică, criteriul adevărului este intuitiv, este bazat pe contemplația vieții divine. Autoritarismul, raționalismul, sunt efectele depărțării de izvoarele prime ale vieții, efectele rupturii lumii cu Dumnezeu, a omului cu Dumnezeu. *Ontologismul este fondat pe credința că natura umană nu-i exterioară naturii divine, că viața spirituală este o viață supraindividuală.*

Poporul rus are ca trăsătură spirituală radicală renunțarea la lume și la bunurile ei. Această renunțare nu înseamnă deloc, că poporul rus este mai puțin păcătos ca alte popoare ale Europei. Este un popor destul de păcătos, poate mai păcătos ca alte popoare ale Europei. Prin păcatele sale poporul rus este atașat bunurilor pământești, lucrurilor deșarte și trecătoare ale pământului. El nu este mai puțin ispitit de plăceri și poftă ca alte popoare. Dar prin virtuțile sale, prin noțiunea de adevăr și dreptate, prin idealul de sfințenie, nu-i deloc legat de bunurile și lucrurile trecătoare ale lumii. În adâncul sufletului său există o mare renunțare, o mare independență față de legăturile și virtuțile pământești și trecătoare. Tocmai prin virtuțile lor, prin noțiunea binelui și a răului, popoarele din Occident sunt legate de bunurile pământești, de lucrurile trecătoare și deșarte. În conștiința occidentală predomină ideea că binele și virtutea trebuie să servească organizării vieții pământești, dobândirii bunurilor pământești. *Cinstirea puterii care se manifestă în această lume, este caracteristica Occidentului.*

Prof. C. Rudneanu

Ziua eroilor

Ziua eroilor are două scopuri: 1. să ne rugăm pentru sufletele celor ce și-au jertfit viața pe câmpurile de bătaie. 2. să învățăm din jertfa lor cea mare să fim gata și noi să aducem jertfă.

I. Biserica noastră ne cere să facem rugăciuni pentru toți morții, cu atât mai mult pentru cei ce ne-au făcut vreun bine. Am venit aci ca împreună să ne rugăm pentru eroi. Să ducem gândul rugăciunii și în casele noastre. În seara acestei zile, nainte de a ne pleca spre odihnă, să înălțăm un gând curat pentru eroi: Adu-ți aminte, Doamne, de cei ce și-au dat viața pentru noi și-i așează cu sfinții întru împărăția Ta cea neînserată.

II. Pentru al doilea scop, de a învăța ca și noi să fim gata a aduce jertfă, trebuie să știm că eroismul nu e ceva întâmplător. Nu-l aduce ziua sau clipa, ci îl dă trăirea de fiecare zi și clipă

în eroism. Hristos Mântuitorul a zis: Dacă voește cineva să vină după mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-mi urmeze (Luca 9, 23). În fiecare zi. Aceasta înseamnă că erou poți să fii și când nu ești cu sabia în mână. Înseamnă căci nici sabia nu te face erou, dacă nu ai fost erou în fiecare zi a vieții tale. Un școlar poate fi erou dacă înțelege că el învață mai presus de toate pentru țara sa. Invățătorul dacă are credința că lumina aprinsă de el în suflețele copiilor are să lumineze dela o margine a țării la alta. Plugarul poate fi erou dacă e conștient că fiecare bob de grâu adunat de el sporțește bogăția țării întregi. Meseriașul dacă e încredințat că truda mânilor sale duce țara cu un pas înainte. Și tot astfel, soldatul poate fi erou dacă știe că prin instrucția sa brațul țării se oțelește, că sub pasul lui inima țării tresaltă.

Cineva a spus că neamurile care n'au eroi n'au nici istorie, iar singuraticul fără eroism n'are viață roditoare de fapte bune.

De aceea, alătura de rugăciunea pentru sufletele eroilor, să ducem acasă și gândul că numai trăirea clipă de clipă în munca pentru neam și țară ne face vrednici de eroii pentru ale căror suflete ne-am rugat.

F. C.

Primele reviste bisericești din Arad

de I. E. Naghiu

(Urmare)

În anul al treilea – 1871 revista recenzează câteva cărți ale mitropolitului Andrei Șaguna. Apar predici numeroase scrise cu mult elan. Dr. Ilarion Pușcariu comentează pe larg Enchiridionul lui Șaguna. Mă miră faptul că Vincențiu Mangra și-a permis să scrie împotriva celibatului preoțesc. Celibatul e recomandat de Sfânta Scriptură, recunoscut de canoane și admis în toată biserica ortodoxă. Totdeauna au fost preoți necăsătoriți în toate bisericile orientale. Atacurile împotriva celibatului, sau ale stării virginale ale preoților, sunt influențe protestante. Chiar teologii protestanți recunosc că protestantismul a atacat celibatul din snobism. Adolf Harnak, admiră celibatul, Monod recomandă întemeierea unui ord franciscan terțiar în protestantism. Grondys recunoaște marea contribuție culturală a clerului celibatar, etc.

Revista mai are câteva predici și articole religioase. În 1872 apar 16 numere (ultimul în 20 Iulie).

Aici se încheie istoria celei dintâi reviste bisericești din Arad, izvorâtă din entuziasmul mareț al teologilor idealști și ajutorat de experiența îndelungată a dascălilor de bogoslovie. În istoria acestei reviste ră-

mâne ca o pagină luminoasă, scrisoarea mitropolitului Andrei Șaguna¹⁾:

Nro. 337 pres.

„Preavenerabil Consistor al Eparhiei Arădane. Ca un semn mic de complăcerea mea către redacțiunea „Speranța” și către corespondenții ei Ioan Damsia paroh și asesor și Vincențiu Mangra, trimit aci alăturatele cărți cu rugarea ca venerat acelaș să binevoiască a le preda numiților domni din partea mea prin secretarul consistorial. Sibiu 22 Noembrie 1871. Andrei m. p. arhiepiscop și mitropolit“.

În locul revistei *Speranța* apare o nouă revistă bisericească – *Lumina* – redactată de harnicul pedagog și om de școală Dr. Giorgiu Popa.²⁾

Monografia pomenită a orașului Arad, schițează istoria revistei „*Lumina*” în următoarele.³⁾ „*Lumina*”, organul oficial al eparhiei greco-orientale române din Arad a apărut la 1 Aug. 1872 de două ori pe săptămână sub îngrijirea lui Giorgiu Popa, profesor. În luna Maiu, a anului 1873 Consistoriul Eparhial încredințează conducerea revistei profesorului Iosif Goldiș (prin decizia Nr 23), care o redactă până în Martie 1874, când din cauza numeroaselor sale preocupări și mai ales din cauza nimirii sale în învățământ, e numit ca redactor Vincențiu Mangra, care o conduce până la încetarea ei.⁴⁾ În afară de pastorale episcopale, cuvântări bisericești și instrucțiuni oficiale, se pot privi ca articole mai importante „Misiunea preotului român acum și în viitor” de B. Baiulescu (preot și profesor la Brașov), „Prima asociație a clerului român” de Mihai Sturza, „Necesitatea reformării preparandiei românești din Arad” de Dr. Pavel Vasici. „Viitorul Seminarului și al candidaților la preoție din Arad” de Mihai Sturza, „Alegerea preoților și a episcopilor în vechime” de Meletie Drăghici și Gheorghe Morariu, Francmasonii, Despărțirea parohiilor mixte (românești și sârbești) din Banatul Sârbesc, „Istoria Românilor ortodocși din Bihor”, „Problema școlară a poporului român” de Ioan Damsa, „Diplomele regale relative la episcopii din Arad”, „Calificația preoților și a învățătorilor români” de Ioan Slavici, în prezent profesor secundar la București, „*Lumina* și credința” de Mihai Sturza, „Biserica noastră și democrația” de Mangra.

Primul număr al revistei apare la 1/13 August 1872 cu subtitlul „Foia bisericească, scolastica, literaria și economica. Organu oficiale alu eparhiei romane gr. or aradane”. Chiar pe prima pagină e publicat programul, din care ne interesează punctul al treilea:

3) Cuprinsul foii va fi:

a) În partea oficială: „ordinațiunile normale ale

¹⁾ *Speranța*, 1871, An II p. 181. O găsim reprodușă și la episcopul Roman Ciorogariu – op. cit. p. 7.

²⁾ Asupra lui: ¹⁾ Gh. Ciuhandu: Dr. Giorgiu Popa, un om de școală și cultură. Arad, 1934. VIII + 135 p. ²⁾ Teodor Mariș: Un pedagog organizator: Dr. Giorgiu Popa. Arad. 1934, 72.

³⁾ Lakatos Otto. Op. cit. Tom III p. 199.

⁴⁾ Episcopul Roman Ciorogariu – op. cit. p. 9 – crede că schimbarea redactorului e în legătură cu moartea episcopului Procopie Ivacicovici și cu alegerea episcopului Miron Romanul.

ambelor Consistorii în text autentic precum și ale publicațiunii oficiale netacsabile, care se edau de la vreo autoritate bisericească ori scolastică.

b) În partea științifică articli instructivi și disertațiuni din diferite ramuri ale științelor, didactica pentru preoți și învățători; cuvântări ocazionale și orce elaborate și discuțiuni de valoare în sfera literaturii bisericești precum și asupra drepturilor, organizațiunii și administrațiunii bisericii și școlii.

c) O rubrică separată va fi deschisă pentru corespondențe de interes public, care să înfățișeze momentele mai considerabile din viața și societatea noastră bisericească, cu eschiderea terenului politic.

d) Altă rubrică va fi menită pentru știri și noutăți mai mărunte, sub titlul „Varietăți” în care cu osebire vor ocure strămutările întâplute în statul personal bisericesc și scolastic.

e) Foaia se va încheia cu o rubrică destinată pentru publicațiunile taxabile, unde se înțeleg mai ales publicările de concursuri și citațiunile edictale, în fine anunțuri și înștiințări ce nu stau în contradicere cu spiritul unei foi de această natură.

Vom schița cuprinsul acestei reviste, începând cu necroloagele. Nr. 4 din 1871 aduce necrologul lui D. Bolintineanu. Al doilea necrolog important e a Mitropolitului Andrei Șaguna, mort la 16/28 Iunie 1873. În 1873 apăreau în Ardeal două reviste bisericești ortodoxe 1. Telegraful Român dela Sibiu 2. Lumina dela Arad.

Lumina (Nr. 34 din 1873) are pe prima pagină portretul lui Andrei Șaguna. Pe pagina a doua vezi scris cu caractere mari telegrama vicarului Nicolae Popea — „Preabunul nostru Mitropolit Andreiu a adormit în Domnul 28 Iunie 6 ore seară”. — Urmează biografia mitropolitului Andrei Șaguna și cuvântarea consilierului mitropolitan I. Bologa rostită la Sf. Andreiu. Ca supliment se publică telegrama și circulara episcopului Procopie Ivacicovici al Aradului.

În numărul 35 (p. 170) se publică necrologul lui Andrei Șaguna și un articol despre „Morbul și orele ultime” — reprodus din Telegraful Român. Numărul 36 (p. 175) ne dă o poezie a lui Atanasie Marienescu — „La moartea Mitropolitului Andrei Șaguna”:

Ca trăznetul ce cade din viscolul cu nor
O știre îngrozitoare străbate la popor:
E mort Andrei Șaguna, păstorul cel mai mare,
Ce fost'a națiunii un înger de scăpare;
Și mii de animi triste cu ochi lăcrămători!
Suspine grele'ndreaptă spre cerul cercetător!

(Va urma)

Cărți

N. Cartoian: Albumul de paleografie românească. Lei 220. Arhivele Statului București.

Pentru a veni în ajutorul tineretului universitar, al elevilor de liceu și al publicului mare pe care îl ispitește studiul trecutului românesc, Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului a hotărât să scoată albumul într'o nouă ediție, mult îmbunătățită și sporită. În forma în care se prezintă acum, Albumul corespunde mai bine scopului pentru care a fost menit dela început, de a fi instrument necesar pentru îndrumarea în studiul scrisului vechi românesc.

Preoțimea noastră găsește în această lucrare un îndreptar la prețuirea vechilor cărți bisericești păstrate prin strane, dându-le în viitor cuvenita importanță literară și filologică.

Recomandăm Cucernicilor preoți să subscrie câte un exemplar pentru biblioteca parohială, trimitând în acest caz costul pe adresa: Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului, București VI str. Arhivelor 4. (ct.)

Maria Botiș Ciobanu: Povești, p. 64, lei 30.

Poeta noastră ilustră ne dă de data aceasta un volum frumos executat cuprinzând proză frumoasă, scrisă într'un limbaj atrăgător. Poveștile cuprinse au un fond adânc de credință și morală creștinească, așa că pot servi cu mult rezultat la educația religioasă a micilor cititori.

Le recomandăm C. preoți pentru premiarea elevilor catechizați de Sfințiiile lor cu prilejul examenelor de religie. — (ct)

Prof. Traian Mager: Monografia Ținutului Hălmașului.

Oficiile parohiale, care și-au inzestrat biblioteca cu cele dintâi trei volume, de data aceasta pot să facă complectarea necesară prin acest volum, al patrulea, tipărit decurând.

Comanda se face la Diecezana; costul este 150 lei.

Pr. Metodie Popescu: Scopul sectei adventiste, 52 pag. Lei 10. Tipografia „Lumina Poporului”, Roșiorii-de-vede.

O carte valoroasă demascând prin argumente și acte doveditoare șerlatania sectarilor adventisti și fabuloasele sume excricate de această bandă organizată pe speculația credulității și credincioșiei naive a poporului dela sate pe care îl exploatează niște străini vicioși.

O recomandăm C. preoți în parohiile cărora s'a incubat neghina adventistă. (ct.)

Petru Sfetca: Solii către lumină, poeme. Timișoara 1940.

Tinărul poet bănățean, P. Sfetca, al cărui nume l-am citit adeseori prin diferite reviste literare, publică un ciclu de douăzeci poeme bogate în idei religioase, icoane dela țară și parfum de adevărată poezie.

Cităm din *Invitație spre primăvară* următoarele strofe:

Sufletul meu, fă-ți large pridvoarele,
Să isbucnească în tine cerul și soarele,
Să se svânte sub zare-ți amiezile,
Și să-ți simt încălzite zăpezile.

Desfă-ți, sufletul meu, desişurile,
Să mă găsec în toate luminişurile,
Ca o ciută, care-și strânge odihna
La isvoare, în păduri și lumină.

Ai crescut sufletul meu, în altare.
Și te-a făcut Dumnezeu cât o zare;
Lasă-mi acum rugătoare mâinile,
Să deschidă în tine de vis, fântânile.

Astfel de versuri, armonice și autentice inspirate, nu îndreptătesc speranțe frumoase pentru tinărul lor autor, îndrăgii și răsfățați de muze?...

Ierom. Nicodim Sachelarie: Pravila bisericească. Manual pentru *dubovnicie*. Seminarul monahal Cernica-Ilfov, 1940, 344 pagini, 150 lei.

Cuvântul „pravilă” are o adâncă rezonanță în istoria și conștiința poporului român. Voevozii și vlădicii noștri au dat neamului legi cuprinse în cărțile așa numite *Pravile*. Ele sau bucurat de o mare autoritate în trecutul nostru și se bucură și astăzi, deși nu se mai găsec decât prin puține biblioteci de pe la orașe. Respectul față de pravilă, era aproape sinonim cu respectul față de Evanghelie. Ce spunea pravila era lege și legea era sfântă.

Ce este o Pravilă?... puțină lume știe. Pravila e o prelungire a tradiției canonice a Bisericii, o adaptare și o aplicare a ei la condițiile de viață morală și religioasă a poporului nostru.

Studiul *Pravelor* ne duce la constatări foarte interesante. Ele cuprindeau un cod civil și penal religios. Instrucțiunile civile și penale se sancționau prin canoane de pocăință și canoanele de pocăință nu erau altceva decât canoanele legiferate de Biserică în curgerea veacurilor.

Aplicarea canoanelor era mai presus de toate o problemă de pastorație, de *dubovnicie*.

Pravila bisericească, scrisă de Ierom. Nicodim Sachelarie, nu este o Pravilă sau alta din cele istorice, ci o pravilă nouă alcătuită din cele vechi, scrisă „pentru folosința preoților parohi, misionari, militari, monahi, precum și pentru predicatorii bisericești și binecredincioșii creștini, care voesc să se călăuzească bine pe calea vieții duhovnicești”.

Partea I cuprinde *introducerea*. Aci avem cinci capitole în care se tratează despre, 1. *necesitatea cunoașterii spirituale*, pentru a putea face o spovedanie bună; 2. *păcatul și canonisirea*; 3. *pregătirea pentru spovedanie*; atitudinea duhovnicului, felul penitenților: copii, tineret, vârstnici, locul spovedaniei, spovedania, cauzele mijloacele, canonisirea și combaterea păcatelor; 4. *câteva*

categorii de penitenți: rușinoși, îndrăzneți, laxiști, scrupuloși, candidați la hirotonie și clerici; 5. *secretul spovedaniei* (p. 7-58).

Partea II cuprinde *slujba spovedaniei*, după Molitfelnic, cu un sistem de întrebări sau ispitiri privitoare la penitent, fapte și urmările lor, *slujba sfintei împărtășiri*, pentru cazuri grabnice și *diferite rugăciuni* pentru împăcare, bolnavi, călători, deslegare de blestem și iertarea tuturor păcatelor (p. 59-74).

Partea III și cea mai bogată (p. 75-323) cuprinde *Pravila canonisirilor*. Partea aceasta — un adevărat tratat de morală creștină prelungit și completat de canoane — ne înfățișează o listă alfabetică a virtuților, poruncilor, datoriiilor și noțiunilor dogmatice, liturgice, morale și canonice, care intră în actul pocăinței și mai ales care odată nesocotite și călcate, sunt supuse epitimiiilor.

Partea aceasta interesantă și foarte folositoare, pe lângă indicarea păcatului și a canonului stabilit de vechile pravile ale ortodoxiei — astăzi în prea mare parte cu neputință de aplicat — are câte o scurtă, judicioasă și sintetică expunere doctrinală de ordin dogmatic, moral, sau liturgic. De pildă, iată ce scrie autorul despre ateism:

„Ateismul nu este o necredință în Dumnezeu ci o credință răsvrătită. Soldatul dezerter crede că ofițerul său îi este superior, dar nu voește să i se supue. Tot așa și un ateu: recunoaște în sinea lui pe Dumnezeu, dar îl disprețuește.

Credința activă el o îndreaptă spre sine însuși și spre lumea incunjurătoare cu care se desfătează.

Vedea-va el în ziua cea mare, în ziua morții și a judecății!

El este bolnav și moral și mintal; moral fiindcă este sdrobit de păcate și nu se poate ridica cași bivoulul din noroiu; mintal, fiindcă el nu poate înțelege tainele lui Dumnezeu, și deci, îl tăgăduiește. El nu-și dă seama că hula lui pornește tocmai din faptul că este atins de puterea lui Dumnezeu și prin defăimare el îl propovăduiește ca și dracii de odinioară pe care îi aluga Mântuitorul din oameni, sau ca fariseii care se simțeau lovți de învățătura lui Hristos.

„Numai cel nebun a zis în inima sa: „Nu este Dumnezeu”. — Ps. 52, 1.—

După definițiile date diferitelor virtuți și păcate, se înșiră textele canoanelor cu cari se pedepsesc vinovații penitenți.

Lucrarea se încheie cu *slujba sfeștaniei* și indicele canoanelor citate în carte (p. 324-338).

Părinții duhovnici află în *Pravila* părintelui Sachelarie un adevărat manual de vădit volos și de mare trebuință în gnoaga lucrare a duhovniciei.

● **AVIZ.** Examenul de capacitate prefească se va ține în 25 Iunie 1940. Data publicată în numărul trecut al revistei este greșită.

Informațiuni

● **Stolul Școalei Normale „D. Țichindei”** și stolul Liceului Comercial de fete din Arad au dat în seara zilei de 26 Maiu 1940 în sala Palatului Cultural un frumos festival artistic.

Festivalul a fost pus sub președinția P. S. S. Episcopului Andrei și a d-lui gen. Al. Vlad, primarul Municipiului.

Programul a constat din coruri acompaniate de orchestra Școalei Normale: Imnul regal, deviza și crezul străjerului, Cuvine-se cu adevărat, Somnoroase pășărele, două recitări și icoana dela țară într'un act; *La seceris*, cu text și muzică de T. Brediceanu. Piesa aceasta admirabil interpretată de elevi și eleve, acompaniată de orchestră, a produs în sala arhiplină a Palatului o unanimă însuflețire și o caldă manifestare față de autorul ei care era de față, în loje cu P. S. S. Episcopul Andrei.

Sentimentele de mulțumire ale publicului le-a tâlmăcit într'o cuvântare vibrantă dl prof. Nedelcu, comandantul Străjeriei din Ținutul Timiș, în care a adus cuvinte omagiale P. S. S. Episcopului Andrei, d-lui primar-gen. Vlad, d-lui T. Brediceanu, d-lui director C. Lepa, tineretului și d-lui prof. I. Lipovan care a organizat cu pricepere și osteneală festivalul atât de bine reușit.

A fost totul un vis sau realitate, o sală de oraș sau viața dela țară, un tineret școlar sau un tineret de țărani?... Intrebările acestea puse și tâlmăcite de dl prof. Nedelcu, au fost expresia unor alese emoții adânci și neuitate trăiri estetice și religioase.

Sărbarea s'a încheiat: *Cu noi este Dumnezeu...* și Imnul regal, intonate de corul, orchestra și publicul încântat și înălțat.

● **Cununile la înmormântare**, am mai spus și cu alt prilej, că nu sunt în tradiția ortodoxiei. O spunem acum din nou: trebuie să se înceteze cu risipa ce se face cu acest obicei, foarte puțin sau deloc creștinesc. Se chețuește zeci și sute de mii lei cu prilejul unei singure înmormântări, în zadar.

Ce folos aduc florile pe sicriile morților? Deșertăciune și jale. Măresc durerea; ne arată că murim și noi ca ele.

Noi toți iubim morții și dorim să întreținem legături de iubire cu ei și să le venim în ajutor. Dar cum? Prin cupuni?

Dogmatica ortodoxă nu amintește nimic de ele, dar în schimb ne învață că putem face bine morților pe trei căi: 1. prin *pomană*, donațiuni sau milostenii, făcute săracilor, societăților de binefacere, fondurilor de ajutorare, așezămintelor sociale (spitale, azile, școli, biserici, etc.); 2. prin rugăciuni și parastase; 3. prin jertfa euharistică sau Liturghii servite pentru sufletele lor.

Cununile? Ce pot ele ajuta morților... Florile sunt

frumoase când sunt sădite pe morminte după ce am îndeplinit și îndeplinit adevăratele condiții ce ni le impune *cultul morților*.

Este anticreștin lucru să încărcăm carele mortuare cu scumpe cununi de flori, când în jurul nostru este atâta mizerie și sărăcie.

Societatea întreagă așteaptă o întoarcere sinceră la la simplitatea moravurilor evanghelice. Cei cari au chemarea și pot face acest lucru, sunt întâi de toate vestitorii Evangheliei: preoții.

La Arad începutul s'a făcut. Cel dintâi exemplu bun în privința aceasta l-a dat P. S. S. Episcopul Andrei când și-a îngropat astăvară mama venerabilă, — fără cununi — cu rugăciuni, cu Liturghie, cu pomana și cu o *mână de flori* risipite pe sicriu. Al doilea exemplu bun ni l-a dat înmormântarea protopopului Traian Vătanu iarăș făcută în simplitate creștinească. Din răscumpărarea cununilor pe sicriul lui s'a pus temelia unui fond pentru ajutorarea săracilor.

Exemple de bine grăitoare care se așteaptă urmate.

Adunarea eparhială încă a luat hotărârea să se facă cât mai mare propagandă ca zilele onomastice, felicitările de sărbători și cununile la morți — foarte și înutil costisitoare — să se răscumpere prin contribuții benevole la fondurile și societățile caritative.

● **Catedrală monumentală.** În ziua Sf. Constantin și Elena s'a sfințit de către I. P. S. S. mitropolitul Nicolae al Sibiuului piatra de temelie a catedralei din Hunedoara, în bună parte zidită. După datele ce ni le prezintă ziarul „Universul” proporțiile bisericii sunt grandioase.

Numai piatră s'a folosit aproape 200 vagoane. Apoi, sute de vagoane de ciment, fier, var și cărămidă au intrat din Belșug în zidurile locașului.

Stilul realizat este cel bizantin.

Turnul din mijlocul catedralei, care domină înălțimea Hunedoarei, e încadrat de alte patru mii mici. Pe ele strălucesc cruci, globuri și alte ornamente, toate poleite cu un strat gros de aur de 24 de carate. În încăperea lor vor fi instalate nouă clopote, funcționând electric și putând fi dirijate atât din altar, cât și din rotonda superioară de către conducătorul corului. Aceste clopote în afară de chemarea credincioșilor la Liturghie și Vecernie, vor constitui în timpul slujbelor și o orchestrație magnifică, introdusă pentru prima dată în ritualul ortodox. Ele vor executa răspunsuri liturgice cum este de pildă „Ție Doamne”, iar la sfârșitul fiecărui serviciu divin „Trăiască Regele”. În Europa e a cincea biserică prevăzută cu clopote în stare să execute partituri religioase pe note, două aflându-se în Franța, a treia în Anglia și a patra în Germania.

La îmbucătura turnurilor cu zidurile încep decorațiile sculptate în piatră, printr'un brâu masiv de dantelă ce împrejmuiește biserica. Alte dantelării maiestrie în piatră albă și granit brun șerpuiesc în chenar la

geamuri, ornamează intrările și întreaga parte exterioră, imprimând zidurilor căldura motivului românesc și relieful simbolurilor ortodoxe.

Deosebit de impresionante sunt mozaicurile. Catedrala are trei intrări. Pe fiecare portal au fost adaptate icoane enorme în mozaic, înalte până la cupole, care dau catedralei o măreție unică în podobe. Pe frontala principală mozaicul reprezintă pe Sfinții Constantin și Elena, într'un colorit de autenticitate bizantină. Catedrala din Hunedoara dispune de cea mai bogată colecție de mozaicuri din șirul bisericilor noastre. În afară de frontaluri, o înconjoară un brâu de sfinți lucrați în mozaic în genul mănăstirilor clădite pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Interiorul este tot atât de grandios. Grandios prin spațiul enorm care a rămas liber credincioșilor, prin cupola care domină deasupra altarului în dimensiuni covârșitoare, prin lumina abundentă care se revarsă printre ziduri, prin lespezile de marmoră care acoperă podeaua de ciment și sculpturile de piatră introduse pentru prima oară în interioarele bisericilor noastre. Altarul este lucrat în marmoră verde și albă și împodobit cu icoane în mozaic.

Catedrala are subsol enorm unde se poate instala o bibliotecă de sute de mii volume, precum arhivele parohiale și tezaurul bisericesc. Într'un colț în fața unui zid gros de patru metri, funcționează cuptorul pentru încălzirea bisericii prin calorifere.

Ctitorul care se străduiește de șase ani pentru împlinirea acestei nobile fapte este d. Constantin Bursan, fost deputat și membru în consiliul superior al Frontului Renașterii Naționale. La zidirea catedralei se adaugă o bogată serie de danii făcute județului Hunedoara. D-șă cu soția sa Alexandrina a înființat și a înzestrat un număr de 70 școli, a zidit și a făcut daruri prețioase la un număr tot atât de mare de biserici.

● **Cuvinte și cifre istorice.** Dl. ministru S. Dragomir, vorbind la sfințirea pietri de temelie a catedralei din Hunedoara despre rolul mântuitor al Bisericii ortodoxe în trecutul și prezentul Românismului, a spus între altele și următoarele:

„Toate altarele noastre dacă rămân mărturii mute ale frământărilor și suferințelor din trecut, glăsuiesc astăzi totuși cu răspicat tâlc despre neînfrânta noastră dorință de a încheia o solidaritate și de a continua cu scara ce duce la deplina libertate națională.

O întreagă literatură dușmană se opintește a făuri astăzi un capăt de acuzație împotriva noastră, decă clădim biserici în loc să ridicăm standardul de viață și înălțăm altare înainte de a crea confortul civilizației moderne. Ei nu înțeleg rostul întregii noastre istorii și nu vor să știe că aceste catedrale, care se înalță biruitoare către albastrul cerului, răspund unor impulsuri ancestrale, satisfac o adâncă necesitate sufletească, răscumpără atâtea umilințe ale trecutului și caută să transpună pe

planul eternității simbolul definitivei biruinți a unității noastre naționale...

În 20 ani de stăpânire românească s-au clădit 718 biserici noi și s-au refăcut alte 987 altare românești în cuprinsul Transilvaniei...

● **Adunarea Arhiepiscopiei Bucureștilor**, la propunerea d-lui avocat Tudor Popescu și a pr. Gh. Comana, a designat o comisie alcătuită din d-nii D. Grozdea, D. R. Ioanițescu, Tudor Popescu, P. Anastasescu, Popescu-Paterea și pr. Gh. Comana sub președinția d-lui Stelian Popescu, cu menirea de a studia diferitele probleme și legiuri recente în lumina textelor constituționale, cum este cazul noului cod civil care nu amintește nimic de obligativitatea căsătoriei religioase, deși art. 20 din Constituție o prevede clar și categoric, ș. a. pentru a informa autoritatea bisericească.

● **Ziarul „Timpul Transilvaniei“**, redactat de harnicul și insuflitul publicist arădan, I. Filipaș, într'un articol comemorativ despre „Procesul Memorandului“, sugerează ideea ridicării unui monument memorandiștilor în capitala Transilvaniei, la Cluj, cu prilejul împlinirii a jumătate de veac — peste 4 ani — dela judecata lui. Câte o copie în miniatură să fie așezată în toate târgurile și orașele mai însemnate din cuprinsul Ardealului.

„Astra“ are cuvântul.

● † **Nicolae Chicin** preot pensionat în Nădlac și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în ziua de 24 Maiu 1940, ora 2, în al 74-lea an al vieții.

Înmormântarea i s'a făcut Duminecă în 26 Maiu, după terminarea sfintei Liturgii și a prohodului din sf-ta biserică ort. rom., în cimitirul din „Bujac“-Nădlac.

Din partea protopopiatului l-a parentat par. I. Popescu din Pecica.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

● **O dovadă de virtute a poporului nostru:** În satul Costeni a trecut de curând într'u cele de veci săteanul Gh. Tilea. Om vrednic, muncitor, cumpătat, a lăsat o frumoasă agonisită. Înainte de a închide ochii, aflând că familia lui avea de gând să-i construiască un cavou costisitor, a chemat pe ai săi și le-a spus cu limbă de moarte: „Nu-mi faceți ni-i cavou, nici monument, nici cruce luxoasă. Cu banii aceia mai bine reparați biserica satului. Încurajați cu dragostea și cu sprijinul vostru și mai departe pe preotul și pe învățătorul satului; puneți umărul și ridicați căminul cultural care, împreună cu școala și cu biserica, formează sfânta treime la care se vor adăpa copiii, nepoții și strănepoții noștri“. (N. R.)

Nr. 2542/1940.

Ordin-Circular

Se comunică în copie, pentru executare, ordinul Sf. Sinod, referitor la căsătoria concubinilor.

Copie: Patriarhia Română Sfântul Sinod Nr. 864 Luna Maiu ziua 27 anul 1940. Prea Sfințite, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române ne aduce la cunoștință că a luat inițiativa plină de toată lauda de a cununa pe toți cei ce din sărăcie trăesc necununăți în Țara noastră, ca un creștinesc omagiu adus M. S. Regelui Carol al II-lea cu ocazia aniversării a zece ani dela restaurare. În acest scop a luat înțelegere cu Ministerul de Interne spre a da circulări organelor sale în subordine să întocmească listele persoanelor în această situație și care trebuiesc cununate. A căpătat deasemenea din partea Ministerului de Finanțe gratuitatea tuturor taxelor, iar cheltuelile mesei, lumânărilor și inelelor, vor fi suportate de Societatea Ortodoxă. Această inițiativă frumoasă ne umple tuturor inimile de bucurie și de speranță că lupta neîncetată a elerului nostru contra concubinajului va fi însfârșit încoronată cu succes deplin grație acestei laudabile acțiuni a Societății Ortodoxe cu coo-perarea binevoitoare a organelor de Stat. De aceea Vă rugăm a înștiința preoțimea din cuprinsul acelei de Dumnezeu păzită Chiriarchie, despre cele de mai sus, obligând-o să conlucreze cu primarii comunelor la întocmirea statisticilor exacte de pe-rechile necununate și a copiilor aflători în parohiile ce păstoresc, statistici necesare Prefecturilor de județe, în vederea întocmirii actelor de căsătorie. Deasemenea preoțimea va fi obligată să ofițieze toate aceste cununii în mod gratuit. Primiți Vă rugăm, Prea Sfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări. L. S. Președinte Patriarh ss. Nicodim, Director ss. Indescifrabil.

Consiliul eparhial.

Comunicate

Nr. 2090/1940.

Având în vedere că în urma neglijenței unor preoți, cari nu înțeleg sau nu voiesc să-și aranjeze singuri datoriile față de creditorii lor și să plătească impozitele, ci se lasă sechestrați, - s'a înmulțit foarte lucrul funcționarilor dela Consiliul eparhial, - în anul 1939 s'a executat dispoziția Noastră, pusă în vedere anterior, de a reține dela preoții sechestrați, pentru sumele reținute, 10% spese de administrare.

Această dispoziție, durere, nu și-a ajuns scopul, deoarece numărul sechestrilor în loc să scadă, crește vertiginos.

Pentru a pune capăt acestei stări anormale, invităm din nou și cu toată insistența preoții, cari au sechestrat, să-și aranjeze singuri și necondiționat toate datoriile lor

până la 31 August a. c., deoarece în caz contrar pentru spese de administrare vom reține nu 10%, ci 25%.

Arad, la 28 Maiu 1940.

Consiliul eparhial

Nr. 2199/1940.

C. Păr. preoți, cari au urmat cursurile centrelor de Instrucție A. P. județene sunt obligați a activa în calitate de conferențiar, gratuit, la instrucția formațiilor de apărare pasivă din comunele lor.

Consiliul eparhial

Nr. 2201/1940.

Se aduce la cunoștință P. C. Păr. protopresbiteri și a C. Păr. conducători ai oficiilor parohiale din sediul reședințelor de plasă că sunt obligați a participa la conferințele administrative ce se țin la reședințele de plasă, a examina în comun cu ceilalți șefi ai autorităților chestiunile puse la ordinea zilei și a căuta soluțiile cele mai potrivite pentru deslegarea lor.

Consiliul eparhial

Nr. 2413/1940.

Ministerul Cultelor și Artelor, Direcțiunea Monumentelor Istorice, cu ord. Nr. 859/1940, dispune a se acoperi inscripțiile de valoare istorică de pe pietrele mormântale cu capace mobile de scânduri, pentru a se feri astfel de stricăcune. Dispunem în consecință organelor în subordine a lua măsurile necesare pentru ocrotirea acestor prețioase mărturii istorice.

Arad, la 27 Maiu 1940.

Consiliul eparhial

Nr. 2418/1940.

Se aduce la cunoștința tuturor că Consiliul Central Bisericesc s'a mutat din str. Antim 29, în str. Maria Rozeti 63, corespondența se va înainta deci la noua adresă.

Arad, la 27 Maiu 1940.

Consiliul eparhial

Nr. 2508/1940.

Se comunică, monahul Gheșadie Dumitran dela schitul Crasna-Izvoarele, jud. Prahova, a fost exclus din cinul monahal pentru abateri dela disciplina monahală.

Arad, la 30 Maiu 1940.

Consiliul eparhial

Nr. 2509/1940.

Consiliul Central Bisericesc cu Nr. 6118 din 25 Maiu a. c. comunică parohilor din cuprinsul eparhiei noastre, că începând cu data de 1 Ianuarie 1940 abonamentul la revista „Biserica Ortodoxă Română” s'a fixat la suma de lei 200 anual.

Consiliul eparhial